

Ленинградты қорғаған, Нарваны алған, Берлинге шабуылдаған жерлесіміз Кәжен Иmekеновтің ерлігі жайлы

Бүгінде халқымыз бейбіт өмір сүріп, кешегі ұлы қан төгістің жеңіспен аяқталғанын жер-жерде атап өтуге дайындалып жатыр.

Иә, соғыс аяқталғанымен, әр шаңыраққа түскен салмақ, өшкен шырағы, артта қалған жесір, жетім болып өскен ұрпағы кешегі қасіретті күнді ұмыта қойған жоқ, ұмытылуы да мүмкін емес. Бір жерде дастархандас болған әйел адамның аты Нарва екенін естіп таң қалдым. Апыр ау - әйел адамның атын Нарва қойғаны қалай деп жөн сұрадым. Әкесі соғыста Эстонияның Нарва қаласында жан алып, жан беріскен соғыста көптеген жолдастарынан айырылып, елге аман-есен келген соң баласының атын Нарва қойған екен.

Әкесінің соғыс кезінде ұқып-

тылықпен жазып сақтаған қол-жазбаларын әкеліп көрсетті. Әр сарғайған парақты ақтарған сайын «Отан үшін» деп айқайлаған жауынгер дауысы құлағыма келіп, аласапыран қиян-кескі соғыс көз алдыма елестеді.

Жангелдин ауданының бұрынғы «Албарбөгет» бүгінгі «Тауш» ауылынан 1943 жылдың көктемінде соғысқа он жігіт бірге аттанады.

18-ші Қызыл тулы Бас қолбасшының резервіндегі Гашинский дивизиясына қарасты 42-миномет бригадасының 532-миномет бөлімінің қарауында расчет командирі болып, 9 сәуір 1943 жылы соғысқа кіреді.

Сол кезде Ленинград фронтын Маршал Говоров, дивизияны генерал-майор Казнов, бригаданы екі мәрте Совет Одағының батыры полковник Кириштов, полкты майор Волков, полк штабын Горбачев деген кісілер басқарған.

Ленинград қаласының қоршаудағы кезі. Бұл әскерлер 1944 жылдың 1 қаңтарына дейін Колтын қаласының жанындағы Октябрь темір жолы бойын қорғаған. Ленин қаласынан жеті шақырым тұратын Урицкий қаласына бекініс жасап, 2 -ші

қаңтардан 13-ші қаңтарға дейін дайындалып, 14-ші қаңтар күні таңғы сағат бесте миномет артиллериядан шабуылдап, шабуыл 5 күнге созылған. 19 қаңтар күні жау әскері 3 жылдай бекінген бекіністі тастап қашып шығады. Жау соңынан қуа түсіп, Эстонияның Нарва қаласынан 18 шақырым тұратын Киндисайкеге дейін атыса қуып, Эстон шекарасына шығып, Нарва қаласына 6-шы ақпанда шабуылданған.

Миллионға жақын халық тұратын үлкен Нарва қаласын алуда көп тосқауылға кездесіп, Нарва өзенінен өту өте қиындық туғызады. Миномет батареясынан көптеген адамдар оққа ұшады. 11 адам ауыр жараланады. Өзімен бірге барған Диддәбек Байменов (Еңбек совхозынан), Байғали Мажеңов (Откорм совхозынан) оққа ұшса, Амангелді ауданынан Сұрша Жүсіпов жараланады.

Осы кезден бастап дивизия Ленинград майданынан шығып, II Белорусь майданына Маршал Рокоссовскийдің қарамағына беріледі.

Нарваға баратын тас жол мен темір жолды алып, жаудың қатынасын үзу дивизияға жүктелді. Алтыншы наурыз күні Нар-

ва қаласына қайта шабуылдап, ақыры көп шығынмен қаланы алады. Көптеген достары қазаға ұшырайды. Осылай қырғын қан төгіспен 1945 жылдың 14 қаңтарында Варшава қаласын жаудан азат етеді. Варшаваны азат етуге Советтің 600 000 солдатты өлген. Сол күні таңертеңгі сағат 7-де басталған соғыс түскі сағат 1-ге дейін созылып, жау артиллериясы соққыға тозе алмай, қару жарағын, жаралылылары мен өлгендерін тастай қашады.

Жау сол қашумен 17 қаңтар күні Висла өзеніне келіп паналайды. Өкішелей соғыс жүргізе отырып, 28 қаңтар күні Висла өзенінің арғы бетіне өтіп, Висла-Одер өзенінің арасын жаудан тазартады. 1945 жылғы 27 ақпанда шабуылда Помиранск бағытындағы Шлангау, Штегерес, Хаммерштейн, Вольденбург, Бублиц қалаларын азат етіп, неміс әскерлерінен тазартуға қатынасады.

Өз ісіне тиянақты, сауатты азамат әрбір соғыс қимылдарын қалт жбермей, қалтасындағы дәптерге жазып отырған. 9-12 наурыз күндері күрделі шабуылдан кейін Штолл, Лауенбург, Вехарева қалалары босатылады. Осылайша жау әскерлерінің мғыстыра отырып, екі өзеннің қиылысындағы Балтық теңізіне қуып тығады. Жау әскері теңіз құйылысындағы портты қала Гдына - Данцига қаласына топталып, алдағы соғысқа дайындалып жатады. Бұл құймылыстағы Гдына - Данцига қалала-

ры немістің ең үлкен маңызды бекінісі болатын.

Кәжен Иmekенов ағамыз соғысқа жүріп, сол маңызды жерлерді қағаз бетіне түсіріп, оның ерекшеліктеріне тоқталған. Бұл бекіністің басты ерекшелігі екі өзеннің арасы, таулы-тасты, өзенді сай-саласы, аралды, берік бекіністі жер болса, екіншіден, бұл ірі портты Балтық теңізі арқылы параход жүретін, әрі параход заводы бар соғыс күшін су жолымен қамтамасыз ететін немістің бірден - бір соғыс базасы және үлкен әскери әуе базасы да осы жерде орналасқаны жайлы нақты деректер келтіреді. Берлин қаласы жолындағы берік тас қамал осы қаланы алмай Берлинге шабуылдау мүмкіндігі жоқтығы аталады.

24 - 28 наурыз аралығында бес күн, бес түн шабуылдау нәтижесінде осы екі қаланы талқандап, жаудың параход, самолеттерімен соғыс құралдарымен қоса жүз мыңдаған солдаттарын қолға түсіреді.

Гдына-Данциганы босатқаннан кейін бұл армия II Белорусь майданынан, яғни, Рокоссовскийдің қарауынан I Белорусь майданына Маршал Жуковтың қарауына беріліп, Берлинге шабуыл жасау үшін 3 сәуір күні «Одер» өзенінің Берлин жақ бетіне орналасады. Өзеннің әр жерінен ондаған көпір паромдар салады. Өзеннің жалпақтығы кей жерде 350 метрге дейін жеткен.

Жалғасы 7 бетте